

ПОРТФОЛІО У СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ

Р. ОРОСОВА, Н. КОЦОВА, К. ШМАЙДОВА-БУШОВА, В. СТАРОСТА

Словацька Республіка, м. Кошіце, Кошицький університет ім. П. Й. Шафарика

Підготовка вчителя в сучасних умовах спрямована на формування творчої особистості. Проблемам теорії та практики професійної підготовки майбутніх учителів у Словацькій Республіці завжди приділялася належна увага (I. Antoničová/І. Антонічова, J. Vajtoš/Я. Байтош, P. Gavora/П. Гавора, M. Kireš/М. Кіреш, J. Maňák/Й. Маняк, E. Petlák/Е. Петлак, M. Zelina/М. Зеліна, Š. Švec/Ш. Швец, J. Skalková/Я. Скалкова, I. Turek/І. Турек та ін.).

Важливого значення набуває фіксація та самофіксація навчальних досягнень студентів, їх контроль та самоконтроль тощо, аби процес навчання став більш усвідомленим і значимим для студента. Одним із засобів оцінювання й обліку навчальних досягнень студента є формування **портфоліо**.

Мета даного повідомлення – висвітлення використання портфоліо під час педагогічної практики студентів – майбутніх учителів Кошицького університету імені Павла Йозефа Шафарика (Словацька Республіка).

В [3, с. 357] I. Turek/І. Турек описує, що одним із сучасних підходів у галузі оцінювання навчальних досягнень учнів (студентів) є застосування так званого «портфоліо», до якого вчитель тривалий час, систематично, укладає праці/продукти діяльності учня (поточні та підсумкові дидактичні тести, протоколи оцінювання, проекти, реферати, результати спостереження учителя за учнем, наслідки розмови з ним, самооцінка учня, висловлювання батьків про учня тощо). Учитель має змогу слідкувати за напрямком та рівнем розвитку учня. Портфоліо допомагає й конкретному учневі, його батькам, іншим зацікавленим особам отримати найбільш комплексний погляд на різноманітні інтереси учня, процес його учіння, комунікації і т.п.

Портфоліо, згідно [1], – це метод, призначений для систематизації результатів самостійної роботи студентів, узагальнення, поглиблення і розширення знань, отриманих на аудиторних заняттях. У матеріалізованому плані портфоліо – це тека, в якій у систематизованому вигляді студент накопичує матеріали, які є результатом його самоосвітньої діяльності з конкретної навчальної дисципліни, зокрема: дипломи, сертифікати, грамоти за участь в олімпіадах та наукових і науково-практичних конференціях і семінарах; конспекти додаткових джерел інформації; реферати, тези

доповідей на семінарах, есе та інші творчі роботи; ксерокопії нормативних документів, законодавчих актів, які стосуються професійної діяльності; результати індивідуальної роботи з куратором, викладачем, науковим керівником: плани, програми, проекти наукової статті і т.п.; анкети, результати опитування, інтерв'ю з професіоналами-практиками за фахом студента. Якщо магістрант вибирає професійно-педагогічний напрям і готується до викладацької діяльності, то розділи його портфоліо можуть бути наступними: бібліографія новинок психолого-педагогічної та фахової літератури; конспекти першоджерел; анотації та короткі резюме відвіданих у процесі педагогічної практики лекцій і практичних занять викладачів та аналіз їх педагогічного досвіду; аналіз методів і методик навчання, методів діагностування навчальних досягнень студентів і т.п.

Надалі розглянемо основні завдання для студентів Кошицького університету імені Павла Йозефа Шафарика (Словацька Республіка) у хронологічному порядку проведення педагогічних практик майбутніх учителів:

- **ознайомча психолого-педагогічна практика** (1 семестр, один день на тиждень, 1-3 урок в школі; без відриву від навчання в університеті упродовж 12 тижнів) – відвідати 12 навчальних занять (уроків) учителя; приготувати три письмові звіти щодо узагальнення результатів спостереження з психології та три з педагогіки, обговорити їх на семінарах. Студентам пропонують кілька схем спостереження з психології та педагогіки (див. далі зміст портфоліо);

- **неперервна педагогічна практика I** (2 семестр; 3 тижні; тут і надалі з відривом від навчання в університеті) – відвідати 8 уроків учителя (якщо у вчителя є ще інший практикант, то студент відвідує два заняття у свого колеги-практиканта, а на трьох – допомагає йому як асистент); асистентська діяльність на п'яти навчальних заняттях учителя; провести 5 уроків;

- **неперервна педагогічна практика II** (3 семестр; 4 тижні) – відвідати 6 уроків учителя; провести 18 уроків;

- **неперервна педагогічна практика III** (4 семестр; 3 тижні) – відвідати 4 уроки з кожного предмета; провести 15 уроків;

- **неперервна педагогічна практика** (додаткова педагогічна освіта; індивідуальний графік; 2 тижні) – відвідати 4 уроки вчителя; провести 16 уроків.

Всі матеріали практики студенти представляють у формі портфоліо, яке має наступну структуру [2]:

1. Ознайомча психолого-педагогічна практика.

1.1. Психологічна частина.

Спостереження підходів щодо мотивації і активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Аналіз та узагальнення результатів спостереження підходів щодо мотивації і активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Спостереження викладацького стилю вчителя.

Аналіз та узагальнення результатів спостереження викладацького стилю вчителя.

Спостереження ускладнених (складних) ситуацій у процесі навчання з погляду учня.

Аналіз та узагальнення результатів спостереження ускладнених (складних) ситуацій у процесі навчання з погляду учня.

1.2. Педагогічна частина.

Спостереження реакції вчителя на небажану поведінку учнів під час навчання (інтеракція вчителя й учнів у стандартних та нестандартних ситуаціях під час навчання).

Аналіз та узагальнення результатів спостереження реакції вчителя на небажану поведінку учнів під час навчання (інтеракція вчителя й учнів у стандартних та нестандартних ситуаціях під час навчання).

Спостереження перебігу та етапів уроку.

Аналіз та узагальнення результатів спостереження перебігу та етапів уроку.

Спостереження щодо оцінювання навчальної діяльності учнів.

Аналіз та узагальнення результатів спостереження щодо оцінювання навчальної діяльності учнів.

2. Неперервна педагогічна практика I:

Найбільш цікаве для мене відвідування навчального заняття (уроку).

Найбільш вдала (цікава, приємна) моя асистентська діяльність.

Найбільш вдало проведене мною навчальне заняття.

Оцінювання неперервної педагогічної практики I студента.

Звіт про неперервну педагогічну практику I.

Фотодокументація із неперервної педагогічної практики I.

3. Неперервна педагогічна практика II.

Найбільш цікаве для мене відвідування навчального заняття (уроку).

Найбільш вдало проведене мною навчальне заняття.

Оцінювання неперервної педагогічної практики II студента.

Звіт про неперервну педагогічну практику II.

Фотодокументація із неперервної педагогічної практики II.

4. Неперервна педагогічна практика III.

(Зміст аналогічний як і у випадку неперервної педагогічної практики II).

5. Інша документація з педагогічної практики.

Документи позашкільної діяльності.

Публікації, дипломи. Фотодокументація.

6. Саморефлексія укладання портфоліо.

Що дало мені укладання портфоліо з педагогічної практики?

Що я пізнав нового під час укладання портфоліо з педагогічної практики?

Що я навчився робити?

Які виникали у мене проблеми/утруднення?

Як я можу їх подолати в майбутньому?

Портфоліо (результати педагогічного спостереження тощо) студент використовує під час різних видів самостійної роботи, на семінарських заняттях, захисту практики, а також під час складання державного іспиту, що інтегрує питання з курсу «Педагогіка» та «Психологія». Наслідки обговорення студентами відвіданих та проведених уроків під час практики, індивідуальних та групових консультацій, захисту педагогічної практики свідчать, що технологія портфоліо ефективно сприяє:

- оцінюванню й самооцінюванню навчальних досягнень студентів;
- формуванню позитивної навчально-пізнавальної мотивації;
- розвитку критичного ставлення до навчальної діяльності,
- удосконаленню вміння проводити педагогічне спостереження згідно запропонованих схем з наступною фіксацією та узагальненням результатів;
- плануванню, перебігу та самоконтролю особистісної діяльності студентів, суттєвому покращенню їх самоосвіти тощо.

Література:

1. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
2. Kontírová S. Pedagogická prax študentov učiteľstva akademických predmetov // S. Kontírová, B. Gajdošová, J. Sečková, K. Kimáková, A. Lešková, E. Onderová, O. Orosová, L. Šnajder. – Košice : UPJŠ v Košiciach, 2011. – 101 s.
3. Turek I. Didaktika / I. Turek. – Bratislava: Iura Edition, 2010. – 598 s.